

Norges Miljøvernforbund

Postboks 593

5806 BERGEN

Oslo, 17 oktober 2018

Klima og Miljødepartementet
Pb. 8013 Dep.,
0030Oslo

Sak; KU for Brevik – høringsuttalelse

Norges Miljøvernforbund(NMF) ber departementet om å trekke KU en tilbake og ta til etterretning vår henvendelse til kommunaldepartementet av 27 mars 2018(se brev under) og overlate videre arbeid med egnet deponiløsning til Kommunaldepartementet og Statsbygg.

KU for Brevik er som dokument Særdeles mangelfullt ifht å danne et grunnlag for videre prosess på regjeringens ønsker om et spesialavfallsdeponi i Dalen gruver i Brevik.

Det vises til utsendt KU på høring.

Miljøvernforbundet gjennomgår KU, isolert sett fra vår holdning til regjeringens ønske om ett deponi i Dalen gruver, med prioritet på de kritiske forholdene ved planen om deponering av farlig avfall fra Langøya sin aktivitet. Driftsfasen da og sentralt vil bl.a. være forholdene rundt gassdannelser etter flooding av deponiet.

Bakgrunn

Det vises også til vårt høringsnotat av mai 2016(ref 16/1286) vedrørende Dalen gruver som deponi. Videre som nevnt har NMF i brev til Kommunaldepartementet og Statsbygg mars 2018 krevd at staten tar ansvar for å bygget et evt deponi ved behov på en egnet lokalitet.

Begge disse dokumentene blir lagt ved i denne uttalelsen som vedlegg og NMF ønsker at de samtidig skal ansees som et grunnlag for vår tilnærming til KUen og høringen av denne.

NMF var på befaring på Langøya i 2016.En befaring som dannet grunnlaget for en politianmeldelse av NOAH samt et brev til Miljødirektoratet. Befaringen avdekket forhold ved Langøya som den gang sjokkerte NMF sine utsendte medarbeidere.

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:
Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01
Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst
Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge
Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

Forholdene dreide seg bl.a. om lekkasjer i deponiet og senere myndighetstilsyn med NOAH vinteren 2018 har ytterligere svekket NMF sitt syn på bedriften som en ansvarlig aktør ifht å drifte ett deponi.

Dette dannet grunnlaget for at NMF mener at både NOAH og Klima og Miljødepartementet må fristilles fra sin rolle på deponisaken da prosessen som har vært utført er alt for svak samt at NMF ikke lenger kan ha tillit til NOAH som en avfallsaktør.

Bakgrunn – trenger vi ett deponi slik regjeringens strategi er lagt opp?

Oppjustering av svovelsyre

NMF har som organisasjon siste 2 årene jobbet med problemstillingen nytt deponi for en type farlig avfall som i hovedsak har som kilde to komponenter; svovelsyre fra Kronos Titan(KT)(260 000 tonn årlig) og flyveaske fra røkgass fra forbrenningsanlegg. Det er nå underveis beregninger fra KT på hva det vil koste å oppjustere/resirkulere svovelsyren. NMF har som ambisjon at svovelsyren på sikt skal være ett produkt og ikke en innsats for å stabilisere flyveaske fra forbrenning. Miljøvernforbundet mener videre at det er naturlig at regjeringen stiller opp med økonomisk støtte i form av et Fond for å øke materialgjenvinningen innen stoffer som inngår under farlig avfall.

Allerede i 1984 og 1987 ble det i Stortingets spørretime diskutert resirkulering av svovelsyren fra akkurat denne fabrikken i Fredrikstad. Det ble dessverre den gang gått bort fra grunnet påstått for høye kostnader og grunnlaget for Langøya ble etterhvert lagt via statlig etablering.

Rensing av flyveaske

I skrivende stund er det under forberedelse et pilotprosjekt som til neste år settes i drift ved ett av landets forbrenningsanlegg. Det er snakk om rensing av flyveaske som vil redusere tilgangen av innsats to til deponi. Tempoet på dette prosjektet via en lokal bedrift i Grenland er delvis preget av økonomisk støtte og NMF mener dette kunne vært akselerert ved mer boosting av den FOU jobben som gjøres av bedriften. Denne boostingen kunne vært stimulert med statlig støtte fra KLD og regjeringen. NMF ber regjeringen vurdere dette sterkt i forbindelse med statsbudsjettet og revidering av dette til neste år.

KU for Brevik

Miljøvernforbundet anser KU en som ett levende dokument. Dokumentet fra Multiconsult bærer preg av på være uferdig der en rekke kritiske forhold er uavklart. Ett av disse handler om filterkakene som dannes ved blanding av flyveaske og svovelsyre og hvor stabile disse er når deponiet en gang senere ved avslutning oversvømmes.

side 7 i KU dokumentet -gassdannelse

Om innholdet av gass sies det at **regelverket** fastlegger at innholdet av eksplosiv gass i lukkede miljøer ikke skal overstige 10% av den konsentrasjon som svarer til nedre eksplosjonsgrense.

Hydrogengass kan bli dannet pga innholdet av metallisk aluminium i stabilisert filterkake. Etter at deponiet er fylt med vann! Det fremgår at gassen *kan* absorberes i kalksteinformasjonene ,at det dannes gass i form av hydrogen under eksponering i saltvann. Det er ikke noe i dette avsnittet som er avklarende slik NMF ser det. Hvordan vet vi mengden av gass som absorberes i kalksteinformasjonene? Hvordan vet vi at mengde hydrogengass holder seg innenfor grensene? Varierer dette med flyveaskens innhold av farlige stoffer? Røygassen som danner flyveasken er dannet på bakgrunn av brenning av avfall der en til en hver tid ikke vet hva en brenner. Denne mangel på oversikt over innsatsstoffer i det som deponeres mener Miljøvernforbundet skaper en alt for stor

usikkerhet til at en kan ta sjansen på denne formen for deponering.

Det er her snakk om å deponere dette i ett område der det bor flere tusen mennesker. Forholdet nytte sett ifht kostnad på samfunnet i form av potensiell miljøskade, skade på infrastruktur, fare for liv og helse tilsier at regjeringen **kun på punktet gass og eksplosjon må sette foten ned.**

Innholdet på dette punktet i KUen er beheftet med stor grad av usikkerhet. Det er kritikkverdig.

Det sies også at *pågående langtidstester vil gi mer detaljert informasjon om mengden og hastighet på hydrogendannelse over tid.* Med andre ord så vet en ikke hvordan gassdannelse vil skje pr idag og **en vet det heller ikke under utarbeidelsen av KU.**

Side 74 i KU sies det at følgende avfall ifølge Avfallsforskriften § 9-4 er forbudt å deponere i underjordiske deponier; (Dalen gruver er ett eks på dette, vår anm)

- Avfall som kan produsere en giftig gass eller eksplosiv blanding av gass og luft
- I lukket beholder skal ikke innholdet av eksplosiv gass overstige ti prosent av konsentrasjon som svarer til nedre eksplosjonsgrense

Det går frem av KU at Sintef Molab har ett pågående program for å undersøke restpotensiale for gassdannelser fra stabilisert filterkake med fokus på hydrogengass. Studiene frem i tid vil danne grunnlag for hva som kan lagres i gruvene. Dette betyr at en idag ikke vet om gassdannelser fra filterkaker vil være for store ifht forskriften. Dette er en klar svakhet ved KU en og ett sentralt poeng ifht sikkerhet ved lagring av filterkakene.

Gassdannelsen kan skje etter at deponiet er fylt med sjøvann. Det er restinnhold av metallisk aluminium og på sikt hydrolysering av dette som er medvirkende slik NMF tolker denne delen av KU.

Tungmetallene i flyveasken vil spres i miljøet

NMF er bekymret for spredning av de giftige tungmetallene som er typiske innholdende i flyveaske fra forbrenning. **Arsen, Kadmium, Krom, kobber, Kviksølv, Nikkel, bly og Sink** er typiske giftstoffer som vil bli spredt i naturmiljøet ved deponering i gruvene. Dette er ett miljømessig sett uønsket scenario. Dette vil være påvirket av flere forhold bla vanninntregning og på sikt oversvømmelse av gruvene ved nedleggelse.

Sitat fra 2016 dokument fra NMF til KLD

I de gamle gruvegangene i Brevik vil man dessuten ikke bare ha dagens menneskelige svikt å bekymre seg for, men også muligheten for gamle feilvurderinger og menneskelig svikt under drivingen av tunnelene flere tiår tilbake. Noe også Statens Vegvesen var klare på da de utredet ny E18 og trasevalg for denne. Vegvesenet konkluderte med at det var tryggest å unngå tunnel i området da det var usikkert hvor alle tunnelene lå, hva de tålte av vekt, vibrasjoner og lignende.

Det er for oss helt uforståelig at Miljødirektoratet kan anbefale etablering av spesialavfallsdeponi i et område Vegvesenet anstrengte seg for å unngå av sikkerhets hensyn. Vi vil også vise til at det for kun noen tiår siden var en større kollaps i området hvor flere av gruvegangene kollapset og et stort område sank sammen opptil 10m. Hvordan skal man på en langsiktig sikker måte kunne deponere farlig avfall med potensiale til å danne eksplosive og giftige gasser i et gruvesystem som er så omfattende at man ikke kjenner til alle ganger, sprekker, sig og vannveier i den krakelerte kalksteinen.

Det er også flere hold som betviler kalksteinens tetthet i området da denne er full av naturlige sprekker i tillegg til sprengte sprekker og svakheter, dette er jo også samme bergart som man ser lekke på Langøya, dog kan det nevnes at selve berget er relativt tett

isolert sett ved at kalksteinen ikke slipper igjennom så mye vann i seg selv, men dette hjelper jo fint lite når hele berget er fullt av sprekker som slipper vann igjennom som en sil.

Transport og naturinngrep

Ved en eventuell tillatelse til å gjennomføre planene som KU beskriver skal det fraktes såkalt stabilisert masse fra Langøya til gruveanlegget ved lossing av massene via en tunnel som planlegges bygget.

Det er her snakk om ca 230 anløp i året av skip fra Langøya. Skip som skal seile inn i ett tett trafikkert fjordområde der en del av tonnasjen er LPG skip oljetankere og kjemikalieskip .Dvs en del risikofrakt allerede i trafikkbildet. Ett havari/tap av last fra Langøya ved kollisjon eller grunnstøting vil gi en direkte forurensning av sjøområder med tungmetaller. Denne forurensningen er beskrevet under kapittel 8 i KU, Det samme gjelder risiko for havari ved enten grunnstøting eller kollisjon **som ansees som å være betydelig i deler av seilasområdet som skipene fra Langøya til kongkleiv må passere ihht KU.** Forurensningen vil slik NMF leses KU kunne ha direkte negativ effekt på livet i naturmiljøet og vil også påvirke fiskeriene i de nevnte områdene i kap 8.

Naturverdier i planområdet for tunnelinnslag Kongkleiv

side 10 i KU sier følgende; Svært stor negativ konsekvens

Planområdet for tunnelinnslag på Kongkleiv har store naturkvaliteter løvskog med rikt fugleliv,hekkende par, stor tetthet, spurvefugler og hakkespetter. Området er viktig for skoglevende rovfuglarter p.g.a. relativt store sammenhengende arealer med eldre skog med lite forstyrrelser.

48 rødlistearter i planområdet

Det er påvist hele 48 rødlistede arter av karplanter, lav moser og sopp i planområdet. Artene er knyttet til naturtypelokalitetene i stor grad. Hotspots habitater forekommer for rødlistede arter. Disse er sjeldne, velavgrensede naturtyper med ansamlinger av rødlistearter. Av de 48 artene er hele 33 truet. Den sjeldne og kritisk truede laven Squamarina Gypsacea finnes i stort antall og utgjør Norges største bestand.

Mosen dvergbeermose Microbryum floerkeanum forekommer også i planområdet.

I kap 9,7 i KU omtales avbøtende tiltak i fht påhugg Kongkleiv.

Det er slik NMF vurderer det ikke gjort noen reell vurdering i KU av hvordan de nevnte naturverdier kan skånes. Heller ikke er konsekvensen av inngrep utredet. NMF har liten tro på at det isolert sett er mulig å gjennomføre kai og tunnelinnslag på Kongkleiv uten å vesentlig forringe de nevnte naturverdiene. Dette er ett annet alvorlig ankepunkt mot planene til NOAH og den begrensede beskrivelse av løsning i KU.

Sitat «det er ikke kjent hvordan eksponering av støv og eksos vil påvirke vegetasjon ved Kongkleiv. Noah vil sammen med relevante fagmiljø vurdere tiltak for å avklare dette forhold.» sitat slutt side 207 i KU.

Skulle det bli en realisering av Dalen gruver som deponi, noe NMF betviler og vil motarbeide, så kan påhugget slik det er beskrevet idag ikke gjennomføres men må da erstattes med en annen løsning.

Oppsummering

Dalen Gruver(DG) er ikke tette, noe NOAH som tiltakshaver også har innrømmet. Det går ikke klart frem hvordan dette problemet med inntrengning av vann skal håndteres. Heller ikke hvilken betydning lekkasjer har for det fysiske miljø som stabilisert masse skal lagres i.

Det avfallet som vil danne brorparten av behovet for Dalen gruver, filterkaker «stabilisert» ved mix av svovelsyre og flyveaske av ukjent opprinnelse? Vil kunne danne gasser som kan bryte med avfallsregeverket ifht deponering i deponi av typen DG. Dette er uavklart slik NMF ser det.

NOAH har som bedrift for NMF sin del demonstrert en rekke alvorlige svakheter ved drift av

Langøya. Svakheter som medførte en politianmeldelse av NOAH samt en anmeldelse til Miljødirektoratet.

NMF mener oppjustering av svovelsyre og reduserte mengder flyveaske på sikt lokalt i Norge vil redusere behovet for deponi samt **danne en buffer** mot det påståtte akutte behovet for å få plass en lokalitet nå. Dette forutsetter at de nevnte forhold realiseres. **Brenning av avfall i seg selv er en miljøkriminell handling med store helseskader og kreftfare som konsekvens og må på sikt opphøre i Norge. Dette er et sakskompleks NMF har jobbet tungt med.**

Kostnadene og usikkerheten forbundet med både de fysiske lokaliteter i DG, hvordan ett deponi vil fungere NOAH som bedrift, den motstand som er i kommunen både fra politikere og lokale tilsier at grunnlaget for KU en som dokument ikke eksisterer slik Miljøvernforbundet ser det.

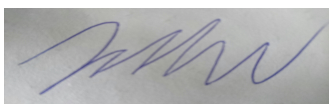
Norges Miljøvernforbund(NMF) ber departementet om å trekke KU en tilbake og ta til etterretning vår henvendelse til kommunaldepartementet av 27 mars 2018(se brev under) og overlate videre arbeid med egnet deponiløsning til Kommunaldepartementet og Statsbygg.

KU for Brevik er som dokument Særdeles mangelfullt ifht å danne et grunnlag for videre prosess på regjeringens ønsker om et spesialavfallsdeponi i Dalen gruver i Brevik.

For
Norges Miljøvernforbund

Kurt W. Oddekalv
Leder

Jan-Hugo Holten
Saksbehandler Brevik-deponisak

vedlegg 1

Norges Miljøvernforbund
Postboks 593,
5806 BERGEN

Oslo , 27 mars 2018

Kommunaldepartementet
pb 8112 Dep.,
0032 Oslo
ved Statsråd Monica Mæland

Statsbygg
Pb 8106 dep.,
0032 Oslo
Ved adm.dir. Harald V. Nikolaisen

Sak; Nasjonalt deponi for farlig avfall -

Norges Miljøvernforbund(NMF) ber om at Staten via kommunal departementet tar over ansvaret for å ferdigstille et deponi for farlig avfall som erstatning for NOAH Langøya og at Statsbygg står som byggherre og staten som ansvarlig for driften gjennom et Statlig foretak(SF). Dette innebærer at det private proffitselskapet NOAH AS ved eier Bjørn R. Gjelsten kobles av i denne prosessen.

Det er en uttalt nasjonal ambisjon å få til et nasjonalt deponi for farlig avfall som erstatter den aktiviteten som idag foregår på Langøya i regi av NOAH. Dette er en aktivitet som Norges Miljøvernforbund har politianmeldt for lovbrudd da deponiet lekker og har lekket i lang tid. Dette er dokumentert.

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor: Postboks 593 5806 BERGEN Skuteviksboder 24 Bank: 9521.05.71982 Internett: www.nmf.no	Tlf: 55 30 67 00 Faks: 55 30 67 01 Org.nr. 871 351 082 MVA Epost: nmf@nmf.no	Region Sør / Øst Postboks 9261 Grønland 0134 OSLO Tlf: 55 30 67 00 Epost: oslo@nmf.no	Region Nord-Norge Postboks 446 9255 TROMSØ Tlf: 913 57 125 Epost: nord@nmf.no
---	---	---	--

Bakgrunn

Sitater fra Norges Miljøvernforbund sin uttalelse til KLD(klima og miljødepartementet)

OM NOAHS manglende kompetanse

Vårt(NMF) besøk på Langøya begynte med gjennomgang av drift, rutiner, geologi etc. av dagens deponi, fulgt av en omvisning rundt på øya av NOAHs personell. Vi krevde i tillegg en ekstra rute hvor vi selv fikk bestemme hvor vi skulle og hva vi ville undersøke. Vårt besøk avdekket store brudd på miljø sikkerheten, så alvorlige at vi fant det nødvendig å politianmelde NOAH for drift i strid med gitte tillatelse. Dette dreier seg i hovedsak om deponering i et anlegg som lekker gift til omgivelsene, altså et anlegg som ikke har vært tett og heller ikke kommer til å bli tett. (se anmeldelse).

NMF er bedrøvet over å finne at Norges største og mest velrennomerte spesialavfallsmottak blir drevet på en slik måte at det kun tok oss en befaring på 30min og to timers beskrivelse av driften å finne flere punkter ved driften som var så lite tilfredsstillende og farlig på kort og særlig lang sikt at vi fant det nødvendig å politianmelde forholdene samt sende en "anmeldelse" til både Direktoratet og Departementet.

Om Breviks uegnethet

Gruvene i Brevik har lenge vært pekt på som en mulig arvtager til deponiet på Langøya, men siden vi tok for gitt at myndighetene først og fremst ville vektlegge folks sikkerhet og ikke fokusere på et privateid firmas økonomi har vi som tidligere nevnt sittet på gjerdet i påvente av at Miljødirektoratet skulle finne noen alternativer som ikke gamblet med nærmiljøet til 15000 innbyggere som bor tett opp til, rundt og oppå det som man ubegripelig nok har pekt på som et egnet sted å deponere noe av det farligste avfallet man har i det moderne samfunn. Avfall som ved kun minimale avvik vil kunne danne store mengder gass, og som vil ligge under hjemmet til alle disse menneskene og forstyrre nattesøvn og troen på egen fremtid i 100vis av år. Hvem vil bo oppå et spesialavfallsdeponi?

Det må også tas i betraktning at Brevik i lang tid har vært tungt belastet med industri, til glede for det fåtall som har hatt arbeid i industrien og til desto større frustrasjon hos alle som kun har kjent på belastningen i form av alle tenkelige industrirelaterte plager. Flere av innbyggerne i Brevik har uttrykt at de lenge har sett frem til at intensiteten i de industrirelaterte nabo plagene skulle reduseres og kanskje endelig byttes ut med en langt mer skånsom næringsdrift som ikke var til så stor sjenanse for Breviks innbyggere. Nå er det det motsatte som er i ferd med å skje, Brevik ligger an til å opprettholde alle industri plagene befolkningen så lenge har sett frem til og bli kvitt. Flere sier de gjerne skulle solgt husene sine og slått seg til et annet sted, dersom det hadde vært mulig å selge boliger liggende oppå det som ligger an til å bli Norges største mottak for spesialavfall, og et forsøksprosjekt for en ny type spesialavfallshandtering ingen i Norge har erfaring med i full skala og i et 10-50-100-500+ års perspektiv.

NMF er av den oppfatning at det å prosjektere, bygge og drifte et nasjonalt anlegg for farlig avfall må være i statlig regi for å sikre ansvarlighet, åpenhet og ansvarliggjøring. Videre er staten i mye større grad i stand til å kjøre en prosess som er grundig, uavhengig og uttømmende ifht valg av den løsning staten selv skal stå ansvarlig for driften av via ett statlig selskap(SF)

Problematikken rundt flyveaske og svovelsyre slår bena under NOAHs planer

Når det gjelder problematikken rundt **flyveaske og svovelsyre** som innsats for å binde dette så er det slik NMF vurderer det viktig å **reduere mengde flyveaske** ved **reduert forbrenning av avfall** og en økt grad av kildesortering og resirkulering av materialer. Svovelsyren som er omtalt i saken har i Norge sitt opphav bl.a ved Kronos Titan i Fredrikstad. Syren **kan gjenbrukes** via prosess og det finnes idag leverandører på denne typen prosess i Norge.

De to av KLD valgte alternativene er uaktuelle slik NMF ser det - Staten må peke på det tredje alternativet

Norges Miljøvernforbund har som den eneste større og rene miljøorganisasjon i Norge frontet kampen mot deponi i Brevik og brukt relativt mye ressurser på å gjennomgå saken og sett fra Miljømyndighetenes hold.

Proessen der NOAH er inne i styringen av lokalisering av sitt «nye» deponi er helt **uholdbar, udemokratisk og ikke et moderne samfunn verdig**. Proessen er fra myndighetenes side hittil særdeles mangelfull, lite kompetent og inngir veldig lite tillit. Dette er svært alvorlig og et demokratisk problem som ikke kan oversees.

En lokalisering etter det foreløbig oppkjørte spor vil skape **evig** kamp, konflikt med lokalbefolkningen, stor risiko for utslipp og helseskade, i verste fall kollaps av gruveganger og ulykker.

Miljøvernforbundet er overbevist om at dette ikke er av interesse for regjeringen.

Saken om deponi med utgangspunkt i Brevik evt Raudsand er fastkjørt mye som ett resultat av den «forbindelse» som har vært mellom NOAH, Miljødirektoratet og KLD. Denne forbindelse er det nå viktig å bryte.

Kortene må deles på ny – ett tredje alternativ må utredes

NMF ser det som formålstjenlig at regjeringen kommer videre i saken om deponi ved å finne en egnet lokalitet der hensynet til helse og miljø kan ivaretas med minimalt konfliktnivå. Den prosessen som myndighetene har kjørt tidligere med opptil 12 lokaliteter har ikke vært god nok og den rette dialogen har ikke vært ført med kompetente miljøer ifht å lokalisere ett deponi. Miljøvernforbundet ønsker at miljømyndighetene ved klima og miljødepartementet og direktoratet holdes utenfor denne prosessen, og at Kommunaldepartementet og Statsbygg konsulterer etter nærmere spesifisering kompetente og uhildede miljøer og leverandører som ikke har bindinger til Hverken NOAH eller de nevnte miljømyndigheter.

Norges Miljøvernforbund(NMF) ber om at Staten via kommunal departementet tar over ansvaret for å ferdigstille et deponi for farlig avfall som erstatning for NOAH Langøya og at Statsbygg står som byggherre og staten som ansvarlig for driften gjennom et Statlig foretak(SF). Dette innebærer at det private pro fittselskapet NOAH AS ved eier Bjørn R. Gjelsten kobles av i denne prosessen.

For

Norges Miljøvernforbund

Kurt W. Oddekalv
Leder
Norges Miljøvernforbund

Saksbehandler
Jan - Hugo Holten

vedlegg

Miljøvernforbundets høringsuttalelse til Klima og miljøverndepartementet(KLD)
Miljøvernforbundets anmeldelse av NOAH til politiet(likelydende brev til KLD)

vedlegg 2

Dalen gruver i Brevik, beste uaktuelle lokalitet for spesialavfallsdeponi.

Publisert: 30.05.2016

**Dette er vårt
høringsnotat til
Klima- og
miljødepartementet.
Ref.nr. 16/1286**

Norges
Miljøvernforbund
(NMF) har i lang tid
fulgt diskusjonen rundt
ny plassering av
deponi for farlig avfall
når deponiet på
Langøya er fullt. Vi
har imidlertid ikke vært
så engasjerte rundt
planene om Brevik da
vi har sett på Brevik

som et fullstendig uaktuelt alternativ grunnet at deponiet vil bli liggende midt i og under tett bebyggelse. Det er først den siste tiden det for alvor har gått opp for oss at ansvarlige myndigheter i Norge faktisk ser på Brevik som et reelt alternativ, og har derfor til vår overraskelse måtte engasjere oss.

Vårt arbeid med spørsmålet om deponi ledet oss først til NOAH Langøya for å undersøke hvordan de drev dagens deponi. Dette fordi vi mener dagens drift må og bør være representativ selv om deponerings metode og lokalitet er svært forskjellig på dagens anlegg på Langøya og hvordan det er planlagt drevet i Brevik. NMF har i en årrekke anbefalt Langøya som deponi for mange av våre forbindelser. Dette på tross av at vi aldri har vært fysisk på Langøya før nylig. Vi har ganske enkelt stolt på miljøstiftelsen Bellona og Frederic Hauge når de har gått gode for NOAH og deres drift av anlegget. NMF kan heretter garantere at vi aldri vil ta Bellona, eller Frederic Huges ord for god fisk så lenge det er penger i bildet, for vi må dessverre innrømme at vi her har blitt grundig ført bak lyset. Om Bellonas "blindhet" skyldes inkompetanse eller at 450 000,- fra NOAH til Bellona i året gjør sistnevnte litt svaksynt vil vi derimot ikke spekulere i, da begge deler er like kritisk i denne sammenheng.

Vårt besøk på Langøya begynte med gjennomgang av drift, rutiner, geologi etc. av dagens deponi, fulgt av en omvisning rundt på øya av NOAHs personell. Vi krevde i tillegg en

ekstra rute hvor vi selv fikk bestemme hvor vi skulle og hva vi ville undersøke. Vårt besøk avdekket store brudd på miljø sikkerheten, så alvorlige at vi fant det nødvendig å politianmelde NOAH for drift i strid med gitte tillatelse. Dette dreier seg i hovedsak om deponering i et anlegg som lekker gift til omgivelsene, altså et anlegg som ikke har vært tett og heller ikke kommer til å bli tett. (se anmeldelse).

NMF er bedrøvet over å finne at Norges største og mest velrennomerte spesialavfallsmottak blir drevet på en slik måte at det kun tok oss en befarings på 30min og to timers beskrivelse av driften å finne flere punkter ved driften som var så lite tilfredsstillende og farlig på kort og særlig lang sikt at vi fant det nødvendig å politianmelde forholdene samt sende en "anmeldelse" til både Direktoratet og Departementet.

Gruvene i Brevik har lenge vært pekt på som en mulig arvtager til deponiet på Langøya, men siden vi tok for gitt at myndighetene først og fremst ville vektlegge folks sikkerhet og ikke fokusere på et privateid firmas økonomi har vi som tidligere nevnt sittet på gjerdet i påvente av at Miljødirektoratet skulle finne noen alternativer som ikke gamblet med nærmiljøet til 15000 innbyggere som bor tett opptil, rundt og oppå det som man ubegripelig nok har pekt på som et egnet sted å deponere noe av det farligste avfallet man har i det moderne samfunn. Avfall som ved kun minimale avvik vil kunne danne store mengder gass, og som vil ligge under hjemmet til alle disse menneskene og forstyrre nattesøvn og troen på egen fremtid i 100vis av år. Hvem vil bo oppå et spesialavfallsdeponi?

Det må også tas i betraktning at Brevik i lang tid har vært tungt belastet med industri, til glede for det fåtall som har hatt arbeid i industrien og til desto større frustrasjon hos alle som kun har kjent på belastningen i form av alle tenkelige industrirelaterte plager. Flere av innbyggerne i Brevik har uttrykt at de lenge har sett frem til at intensiteten i de industrirelaterte nabo plagene skulle reduseres og kanskje endelig byttes ut med en langt mer skånsom næringsdrift som ikke var til så stor sjenanse for Breviks innbyggere. Nå er det det motsatte som er i ferd med å skje, Brevik ligger an til å opprettholde alle industri plagene befolkningen så lenge har sett frem til og bli kvitt. Flere sier de gjerne skulle solgt husene sine og slått seg til et annet sted, dersom det hadde vært mulig å selge boliger liggende oppå det som ligger an til å bli Norges største mottak for spesialavfall, og et forsøksprosjekt for en ny type spesialavfallshandtering ingen i Norge har erfaring med i full skala og i et 10-50-100-500+ års perspektiv.

Hvordan kan Miljødirektoratet konkludere med at befolkningen må slå seg til ro med NOAHs forsikringer om at prosessen er trygg i alle ledd og i "all" fremtid, når de ikke klarer å drive deponiet på Langøya etter forskriftene, og med lekkasjer og masseflukt fra anlegget. Driften på Langøya er langt mindre komplisert. Hvordan skal folk leve med tanken om hva, hvis og når går det galt. Langøya lekker, og man har flere eksempler på at mottak av spesialavfall både i inn og utland av forskjellige typer har hatt store ulykker med enorme konsekvenser. Hvem har ikke sett bildene fra eksplosjonen i Sløvåg, hvor det "garantert" ufarlige vaskevannet eksploderte? Hvor det også ble gitt garantier både før og etter ulykken om at alt var trygt og ingenting kunne gå galt fordi man hadde så gode rutiner, rutiner som aldri er bedre en potensialet for menneskelig svikt. Vi vil også legge til at selv om avfallet som eksploderte hos Vest Tank i Sløvåg ikke skulle vært tatt imot og at anlegget gjorde flere feil i prosessen viser dette at man aldri kan forsikre seg helt mot feil mottak, innblanding av fremmede stoffer som kan gi kjemiske reaksjoner på kort eller lang sikt, snarveier, språkforviklinger, menneskelig behandlingssvikt etc. Heldigvis lå anlegget til Vest Tank i en av Norges mest grisgrendte kommuner med svært få innbyggere i umiddelbar nærhet av industriområdet. Hva om dette skjedde midt i Brevik? Eller under Brevik, eller.....

I de gamle gruvegangene i Brevik vil man dessuten ikke bare ha dagens menneskelige

svikt å bekymre seg for, men også muligheten for gamle feilvurderinger og menneskelig svikt under drivingen av tunellene flere tiår tilbake. Noe også Statens Vegvesen var klare på da de utredet ny E18 og trasevalg for denne. Vegvesenet konkluderte med at det var tryggest å unngå tunell i området da det var usikkert hvor alle tunellene lå, hva de tålte av vekt, vibrasjoner og lignende. Det er for oss helt uforståelig at Miljødirektoratet kan anbefale etablering av spesialavfallsdeponi i et område Vegvesenet anstrengte seg for å unngå av sikkerhetshensyn. Vi vil også vise til at det for kun noen tiår siden var en større kollaps i området hvor flere av gruvegangene kollapset og et stort område sank sammen opptil 10m. Hvordan skal man på en langsiktig sikker måte kunne deponere farlig avfall med potensiale til å danne eksplosive og giftige gasser i et gruvesystem som er så omfattende at man ikke kjenner til alle ganger, sprekker, sig og vannveier i den krakelerte kalksteinen. Det er også flere hold som betviler kalksteinens tetthet i området da denne er full av naturlige sprekker i tillegg til sprengte sprekker og svakheter, dette er jo også samme bergart som man ser lekke på Langøya, dog kan det nevnes at selve berget er relativt tett isolert sett ved at kalksteinen ikke slipper igjennom så mye vann i seg selv, men dette hjelper jo fint lite når hele berget er fullt av sprekker som slipper vann igjennom som en sil.

Kilder i Brevik forteller oss også at det renner store mengder vann igjennom gruvene i området, noe også NOAHs fagansvarlige bekreftet ved tidligere nevnte befarings og møte på Langøya. Det ble også snakket om å sette gruvegangene under vann etter endt deponering, noe vi absolutt ikke kan godta da å tillate vann med stadig inntrengning fra de overliggende gruvegangene vil danne overtrykk i de nedre delene slik at alt vann som kommer inn vil presse seg ut og bidra til en spredning av alle de stoffene man etterstreber å deponere. Hvordan de deponerte massene vil oppføre seg på lang sikt er det rimelig nok ingen som kan gå god for, og nettopp derfor kan vi ikke se noen som helst gode argumenter for å bevist bidra til spredning av deponiets giftige materialer.

Norges Miljøvernforbund fraråder med dette på det aller sterkeste å legge Norges største mottak for spesialavfall i et tett befolket område som Dalen gruver i Brevik, hvor folk bor rundt og over selve deponiet, med alle de potensielle farer dette kan påføre en ikke ubetydelig andel private mennesker som høyst ufrivillig blir en integrert del av NOAHs anlegg for håndtering av Norges største giftdeponi.